

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1901. Första Kammaren. N:o 4.

Onsdagen den 23 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 12 på dagen.

Herr talmannen uppstod och yttrade: Telegrafén har bringat oss underrättelsen, att Englands åldriga drottning i går slutat sina dagar. Jag vet, att jag uttalar hvad allmänt här inom vårt land kännes och tänkes, då jag säger, att det svenska folket lifligt deltagit i den djupa sorg, som det engelska folket känner efter sin vördade, högt afhållna drottning.

Justerades protokollet för den 16 i denna månad.

Herr statsrådet *Annerstedt* aflemnade Kongl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) med förslag till lag om ändring i vissa delar af rättegångsbalken, lag om hvad iakttagas skall i afseende å införande af lagen om ändring i vissa delar af rättegångsbalken, lag om ändring i vissa delar af utsokningslagen, lag om beräknande af fatalietid i visst fall samt lag om offentlighet i visst fall vid förhör inför hofrätt;

2:o) med förslag till lag om inteckning i fartyg, lag om ändring i 10 och 17 kapitlen handelsbalken, lag om ändring i vissa delar af utsokningslagen, lag om ändrad lydelse af 51, 90 och 117 §§ konkurslagen, lag om ändrad lydelse af 2, 3 och 52 §§ sjölagen, lag om ändrad lydelse af 14 § i förordningen den 4 mars 1862 om tioårig preskription och om årsstämming, lag om ändrad lydelse af 1 § i förordningen den 16 juni 1875 angående särskilda protokoll öfver lagfarter, inteckningar och andra ärenden samt lag om antecknande i fartygsregistret af tvist om fartyg eller fartygsslott;

3:o) med förslag till lag om rätt till jagt, till lag om ändrad lydelse af 24 kap. 13 § strafflagen och till lag om ändrad lydelse af 1 § i lagen angående tiden för nyttjanderättsaftals bestånd den 25 april 1889;

4:o) med förslag till lag om ändrad lydelse af 4 kap. 11 § strafflagen;

5:o) med förslag till lag om ändrad lydelse af 3 och 18 §§ i förordningen den 31 oktober 1873 angående främmande trosbekännare och deras religionsöfning;

6:o) med förslag till lag, innefattande tillägg till förordningen den 6 februari 1849 angående viss tid för klander af husesyn emellan enskild jordegare och landbo;

7:o) med förslag till lag om ändrad lydelse af 1 och 8 §§ i grufvestadgan den 16 maj 1884; samt

8:o) angående utbyte af jord mellan kronan och Jönköpings stad.

Herr statsrådet grefve *Wachtmeister* aflemnade Kongl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) om förändrad lydelse af § 4 i nådiga förordningen angående villkoren för försäljning af brännvin och andra brända eller destillerade spirituösa drycker den 24 maj 1895;

2:o) angående ändrad lydelse af 1 och 7 §§ i förordningen angående bevillning af fast egendom samt af inkomst m. m.;

3:o) angående en särskild tilläggsbevillning för år 1901;

4:o) angående förändrad lydelse af §§ 6, 7, 8, 41 och 42 i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897;

5:o) angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter litteratören Philip Jakobson; och

6:o) angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter smeden Gustaf Pettersson från Björkorp.

Proposition angående ny härordning. Föredrogs å nyo Kongl. Maj:ts den 18 innevarande månad bordlagda nådiga proposition till Riksdagen angående ny härordning.

Herr Pettersson, Fredrik Emil: Det är icke för att yttra mig om det kongl. förslaget i dess helhet eller om någon för dessamma grundläggande organisation, som jag vågat att nu begära ordet, utan jag har endast velat påpeka en detaljförändring, som det ursprungliga förslaget undergått vid dess framläggande för Riksdagen.

Angående förslaget i dess helhet torde kunna sägas, att det drifves fram af två mäktiga faktorer, den ena förslagets egen inneboende egenskap af att vara fullständigt, vidtomfattande och genomfäkt, samt den andra det yttre intrycket af att något måste göras, ja att så mycket som möjligt måste göras för vårt försvar, och då jag delar denna uppfattning om frågans läge, är det gifvet, att jag för min del helsat förslaget välkommet. Men då nu detta förslag på vårt folk ställer större kraf för försvarsändamål, än man hittills varit van vid, så är ju också nödvändigt att göra dessa fordringar antagliga genom

en rättvis fördelning af bördorna, och denna bördornas rättvisa fördelning anser jag böra ske jemväl inom sjelfva förslaget, inom de kategorier, hvilkas arbete, om förslaget genomföres, måste i högst utsträckt grad tagas i anspråk.

Huru ställer sig nu förslaget i detta afseende? Jag syftar härvid på den lönereglering för härens befäl, som ingått i förslaget sådant det ursprungligen uppgjorts, men som bortstrukits af Kongl. Maj:t. Orsaken till denna bortstrykning finnes angifven å sid. 115 i den kongl. propositionen, der departementschefen säger, att orsaken till att han för närvarande ej ansett sig böra äska något anslag af Riksdagen för detta ändamål, är den, att förslag om liknande lönereglering icke föreligger beträffande statens öfriga med officerarne jemförliga löntagare. Jag förstår ej rätt hvilka tjänstemän, som här kunna anses likställda med officerarne; hvilka andra kategorier af tjänstemän det är, som af detta förslags antagande kunna vänta så väsentligt ökade göromål och i så utsträckt omfattning få sin tid tagen i anspråk.

Det synes emellertid på ett annat ställe i samma motivering, att Kongl. Maj:t likväl ansett en sådan lönereglering för såväl befäl som underbefäl vara rättvis; i den kongl. propositionen hänvisas nemligen till dyrtidstilläggen såsom ersättningsmedel för denna lönereglering. Det är dock alltid en vanskelig sak att grunda en lönestat på dyrtidstillägg, och härtill kommer, att det dyrtidstillägg, hvarom förslag föreligger, är begärddt för år 1901, under det att den ifrågavarande lönestaten skulle börja tillämpas med år 1902. Alltså skulle det behövas, för att befälet skulle komma i åtnjutande af löneförbättring, för det första att dyrtidstillägg genomfördes för år 1901 och vidare att det samma för den del af tjänstemännen, om hvilka nu är fråga, utsträcktes att gälla äfven för 1902.

Jag har vågat fästa uppmärksamheten på detta förhållande, då jag anser att, äfven om frågan nu undanskjutes, den dock måste tränga sig fram och att förslaget följaktligen, för att vara verklig fullständig och vidtomfattande, bort hafva upptagit jemväl lönereglering för befälet, så att man nu kunnat se frågan i hela dess vidd och rätta organisationen efter de kostnader den måste medföra.

Vidare ber jag att få fästa uppmärksamheten på en annan punkt i den kongl. propositionen. Kongl. Maj:t har under rubriken »landt-försvarets kostnad» bland annat framhållit åtskilliga utgifter, hvilka, ehuru icke af ordinarie natur, likväl krävas för genomförandet af en ny härordning, och i detta sammanhang har å sid. 134 upptagits frågan om gevärstillverkningen. Statsrådet och chefen för landtförsvarsdepartementet förklarar här såsom sin afsigt att från och med utgången af år 1903 nedbringa den årliga tillverkningen af gevär vid Karl Gustafs stads gevärsfaktori till 15,000 stycken samt efter år 1907 ytterligare minska årsanskaffningen till 10,000. I föreslagna utgiftsstaten för nästkommande år är tillverkningen upptagen till 20,000 gevär, och redan denna begränsade tillverkning medför, att ungefär $\frac{1}{3}$ af fabriks-riets arbetare måste inom kort afskedas, såsom en officiell rapport, den jag här har, utvisar. Förra årets tillverkning utgjorde 25,100 gevär, och fabrikationen kan med normalt fortgående tillverkning utan öfver-tidsarbete utsträckas till och med öfver detta antal. Den månatliga

*Proposition
angående ny
härordning.
(Forts.)*

*Proposition
angående ny
härordning.
(Forts.)*

tillverkningen utgör omkring 2,300 gevär. Beslutas nu det ifrågasatta antalet 20,000 gevär för år 1902, blir det därför ingen annan råd än att afskeda omkring hundra man af arbetarne. Om det är rätt, särskildt under en tid af nedgående arbetsmarknad, att afskeda personal utan tränande behof, det torde lemnas åt hvars och ens pröfning, men säkert är, att icke är det ekonomiskt klokt af staten att, när den efter års-långa sträfvanden lyckats upparbeta en stam af fackskickliga arbetare, genom ryckvis skeende ändringar i tillverkningen rubba deras antal.

Jag ber också att få påpeka, att detta vore ett förfarande, som icke så litet afviker från det Kongl Maj:t fordom iakttagit. Jag skall gå tillbaka till år 1889. Då förelåg förslag till förändring af de dåvarande gevären. Generalfältygmästaren tillstyrkte förändringens genomförande under en tid af åtta år; men Kongl. Maj:t frångick hans förslag och uttalade den satsen, att gevärsförändringen borde fortgå i mån af de ekonomiska tillgångarna och särskildt med hänsyn till faktoriet's förmåga. Statsutskottet år 1891 liksom röster inom Riksdagen vid flera tillfällen hafva äfven uttalat, att en beslutad gevärsförändring bör snarast möjligt genomföras. Fabriken är nu i ordning. Fabrikationen väcker allmänt erkännande och gillande och arbetarepersonalen är inöfvad. De faktiska svårigheterna förefinnas icke längre vid faktoriet, men Kongl. Maj:t säger: vi skola inskränka tillverkningen. Det är ock en annan sak att härvid beakta. Kongl. Maj:t har tillåtit de enskilda skytteföreningarna att inköpa dylika gevär, dock först sedan arméns mobiliseringsbehof af nämnda vapen blifvit fylldt. Deraf följer, att i samma mån anskaffandet af dessa nya gevär uppskjutes, i samma mån fördröjes äfven tiden för skytteföreningarna att erhålla sina vapen.

Denna beväpningsfråga är enligt min tanke en lika vigtig fråga som någon annan på dagordningen stående. Såsom jag framhållit, finner jag det äfven ur fabrikspersonalens och fabrikationens synpunkt vara ledsamt, om gevärstillverkningen skulle inskränkas, och jag vill slutligen erinra, att Riksdagen förut visat sig vilja med all magt påskynda denna tillverkning, såsom exempel hvarpå jag ber att få hänvisa till, att Riksdagen år 1897 för att påskynda gevärstillverkningen beslöt en utvidgning af faktoriet, liksom att Riksdagen, när det sedan visade sig att faktoriet ändock icke kunde effektuera det antal gevär, som var beräknadt, år 1899 på eget initiativ fattade beslut om, att vi skulle från utlandet anskaffa hvad som erfordrades för att utjemna den uppkomna arbetsbalansen.

Efter allt detta och sedan fabriken nu är i ordning, torde väl alla skäl förefinnas att ännu åtskilliga år framåt begagna sig af dess fulla tillverkningsförmåga.

Det är detta jag velat uttala för att fästa uppmärksamheten på denna sak.

Efter härmed slutad öfverläggning blef den kongl. propositionen hänvisad till särskilda utskottet, och skulle dit jemväl öfverlemnas det i anledning af propositionen inom kammaren nu afgifna yttrandet.

Vid förnyad föredragning af Kongl. Maj:ts nedannämnda, den 18 i denna månad bordlagda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) med förslag till ny värnpligtslag, och

2:o) med förslag till lag om ändrad lydelse af 2 och 62 §§ i strafflagen för krigsmagten den 7 oktober 1881,

hänvisades dessa nådiga propositioner till särskilda utskottet.

Föredrogs å nyo Kongl. Maj:ts den 18 innevarande januari bord-*Statsverkspro-*
lagda nådiga proposition till Riksdagen angående statsverkets tillstånd *positionen.*
och behof.

Herr Ljungberg: I den kongl. propositionen förekommer under tredje hufvudtiteln en punkt om anslag till *hemliga utgifter*, hvilken synes särskildt påkalla Riksdagens uppmärksamhet.

Under loppet af tjugu år till och med år 1896 ha de förenade rikena för detta ändamål årligen utbetalt 14,000 kronor, deraf Sverige lemnat 9,900 kronor och Norge 4,100 kronor. En vacker dag beslöt emellertid Norge att indraga sitt lilla anslag på den grund, att man nu saknade kontroll af ansvarig norsk myndighet för medlens användning. Det tyckes likväl vara temligen klart, att, om sådan *ansvarighet* skulle kunna utkrävas, härför skulle erfordras *redovisning* för medlen och att en sådan redovisning i sin ordning skulle göra, att hela ändamålet med medlens anvisande förfelades. Och skulle Kongl. Maj:t åter, för hemligheternas bevarande, affordra den norske kontrollanten tysthetslöfte eller kanske hellre tysthetsed, på det att icke allt skulle genast rapporteras till norska tidningar, så hade man ju ingenting vunnit med hela förändringen. Således synes, att det icke bort vara svårt att vederlägga en invändning, som har hela karakteren af en tom *förevändning*.

Emellertid har Kongl. Maj:t nu föreslagit, att Sverige skall betala icke blott de 4,100 kronor, som Norge indragit, utan derutöfver ytterligare 6,000 kronor. Något annat motiv härför har ej anförts, än att medlens nuvarande belopp skulle vara »otillräckligt». Jag vill dock tillåta mig att varna emot ett fortgående på den banan, att Sverige betalar för Norge, icke blott därför att saken nog ej kommer att stanna vid detta försök — den kommer utan tvifvel att fortgå vidare — utan äfven af den orsak, att vi för icke länge sedan hafva sett det påstås i Norges ministeriella tidning, att det vore en skam och en skymf för *Sverige* att betala hvad Norge vägrat, men deremot ingen skam för *Norge* att vägra betala!

För öfrigt är det ett temligen starkt anspråk på den svenska statskassan att begära en höjning af anslaget till 20,000 kronor, och jag ber att få fästa såväl statsutskottets som kammarens uppmärksamhet derpå, att det väl dock torde vara skäl att i detta fall stanna vid de 9,900 kronor, som Riksdagen hittills beviljat, och att, om det skulle anses nödigt, att anslaget, och antagligen då för norska ändamål, ytterligare höjes — de 9,900 kronorna borde användas endast för svenska ändamål —

Statsverkspro-
positionen.
(Forts.)

det väl skulle gå an att vid en annan riksdag öfverföra posten till extra utgifter under tredje hufvudtiteln. De behof, som man afser att fylla med detta anslag, äro väl icke hemligare, än att de skulle kunna delvis bestridas med nämnda medel, och det faller, som bekant är, i allt fall så ringa ljus öfver dessa extra utgiftsmedel, att någon olägenhet icke kan tänkas uppkomma, om man låter den återstod af de 20,000 kronorna, hvarom här är fråga, öfverföras till extra utgifter. I sådant fall finge Norge åtminstone taga del i utgiften med sin lilla anpart.

Från denna detaljanmärkning skall jag nu tillåta mig att öfvergå till mera principiella anmärkningar, som också torde mera egna sig för en remissdebatt.

Jag talade om utrikeskabinettet, och jag ber att få förklara, att jag hyser så stor aktning för dess uppgift och ändamål, att det skulle vara mig en sann tillfredsställelse, om detta i dubbel måtto dyrbara embetsverk vore egnadt att till fullo motsvara de fordringar, nationen måste ställa på dem, som hafva till pligt att värja landets ära och rättigheter gent emot Norge och utlandet. Men det kan icke nekas, att i senare tider tvifvel uppstått, huruvida utrikesdepartementet i dess nuvarande skick förmår tillfredsställa dessa fordringar, och det händer nu icke sällan, att, när underhandlingar med främmande magter förekomma, den tänkande allmänheten gripes af oro och fruktan, att resultatet af dessa underhandlingar skall blifva ofördelaktigt för Sverige. Dessa farhågor hafva tyvärr också alltför ofta besannats. Skulle någon betvifla, att så varit fallet, ber jag att få hänvisa till några af de på senare tider ingångna traktaterna, t. ex. den svensk-danska deklARATIONEN af år 1873 om lotsning i Sundet, de spanska handelstraktaterna af 1883 och 1887 och det sätt, hvarpå den bekanta millionaffären i Spanien derefter blef skött, samt vissa post- och jernvägsfördrag med Norge och Danmark. Detta för oss så menliga förhållande är emellertid af gammalt datum; man kan spåra detsamma äfven i de flesta fredsfördrag i äldre och nyare tider, allt sedan vi förlorade våra store konungar. Förhållandet har äfven väckt utlandets uppmärksamhet. Jag behöfver blott erinra om en fransk ministers yttrande: »Les suédois perdent toujours par *la paix* ce qu'ils ont gagné par *l'épée*.»

Då man sökt förklaringsgrunden till detta sorgliga förhållande, har man tyckt sig finna den dels i *olikheten mellan de instruktioner*, som meddelas Sveriges sändebud, och dem, som gifvas den andra partens, och dels i det sätt, hvarpå vårt *utrikeskabinett* och vår *diplomati rekryteras*. I det förra afseendet har man trott sig finna, att medan de utländska underhandlarne från sitt lands regeringar fått förstärkande att strängt fasthålla landets rättigheter, hafva de våra erhållit föreskrift att framför allt icke stöta sig med vederparten, utan låta allt aflöpa i »frid och endragt» — något, hvaraf vederparterna naturligtvis icke underlätit att begagna sig. Hvad åter angår kabinetts *rekrytering*, anser man, att börd och relationer dervid spela en större roll än personlig begåfning.

Naturligtvis har icke inkallandet i utrikesdepartementet af norrmän — af medlemmar af en nation, hos hvilken, enligt deras egna tidningars påstående, icke finnes, hvarken inom högern eller venstern, det minsta intresse för Sverige — kunnat afhjelpa detta

missförhållande. Visserligen har det af en högt ärad talare blifvit på annat rum sagdt, att detta inkallande af norrmän vore nödvändigt och att man i kabinettet icke skulle kunna hjälpa sig en enda dag utan norrmän; men huru plausibelt än detta påstående må låta, vet jag dock icke, hur det skall kunna bringas i öfverensstämmelse med vissa faktiska omständigheter, såsom t. ex. att vi under de första tio åren efter unionen redt oss ganska bra med utrikesärendena utan någon hjälp af norrmän, och att vi under de derefter följande femton åren i utrikesdepartementet haft blott en enda norrman, något, som också kan synas tillräckligt, om det icke vore fråga om annat än att få upplysning om norska förhållanden. Vidare är härvid att märka, att våra egna landsmän måste före inträdet i kabinettet ha genomgått sådana examina, som kräfva insigter äfven i norska frågor och norskt författningsväsende, och för det tredje har man sett, huru på sin tid en ung norrman, som till en för sina kuriösa dramer bekant teaterförfattare, blifvit intagen i kabinettet, sedan han tillbragt sina skolår i Tyskland och ungdomsår i Italien, så att han enligt sina egna landsmäns omdöme var att betrakta som »en half utlänning» och måste anses alldeles inkompetent till en sådan befattning. Dylikt hänseende till släktförhållanden med någon populär norrman har också sedermera egt rum. Dessutom tror jag icke, att ens alla inom regeringskretsarne äro så alldeles belåtna med denna norska invasion i utrikesdepartementet. För några år sedan hörde jag sålunda en f. d. statsminister yttra: »Det är förunderligt: när man nu för tiden kommer upp i utrikesdepartementet, är det, som om man komme i ett *norskt* och icke i ett *svenskt* embetsverk. Man hör der knappt annat än det norsk-danska språket från afdelningscheferna, arkivarierna och vaktmästarne.» Men icke nog dermed. I departementet tillåter man äfven dessa norska tjänstemän åtskilliga friheter, som icke i ett annat utrikesdepartement skulle tillåtas medlemmar af en främmande nation. De lära sålunda, ehuru i ett svenskt utrikeskabinett annat språk än det svenska icke borde få användas, få aflåta skrivelser till och med till svenska embetsmyndigheter på s. k. norska; och en af våra utrikesministrar var till och med så kruserlig, om jag får nyttja det ordet, att han bortlade sin nationalitet, då han talade med de norska tjänstemännen, och tilltalade dem på deras språk. Det är äfven bekant, att en förutvarande kabinettssekreterare, dåmera minister i utlandet, besvarade ett i en norsk tidning infördt utfall af herr Sig. Ibsen i en norsk tidning och på *norska*. Det hade dock väl gått för sig att skriva i en svensk tidning, ty uppsatsen hade utan tvifvel blifvit af de norska tidningarna öfversatt till deras språk, och den omständigheten, att han skref på norska, fattades af norrmännen blott såsom kurtis. Jag tror, att ingen nation kan bestå utan själfkänsla, och att om ett folk vill hafva aktning af *andra*, måste det hafva aktning för *sig sjelf*. Emellertid kan man ju tolerera det norska insteget i kabinettet, så länge norrmännen tilldelas endast underordnade platser. Men när det går derhän, att de sättas i hög-sätet och tilläggas bestämmanderätt öfver hela kabinettets verksamhet, tror jag icke, att sådant kan ske utan skada för vårt lands intressen. Visserligen har det blifvit sagdt af en högt uppsatt talare i Andra Kammarken, att man till kabinettsschefs-befattningen tagit

Statsverkspropositionen.
(Forts.)

Statsverkspropositionen. den *skickligaste* och den *lämpligaste*. Men hvad *skickligheten* beträffar, skulle det vara besynnerligt, om bland de *elfva svenska* tjänstemännen det icke skulle kunna finnas någon, som vore förmögen att sköta de visserligen viktiga, men ingalunda öfver sig svåra göromålen, utan man skulle vara nödsakad att taga en af de *två norrmännen*. Det skulle ju äfven vara den amplaste bekräftelse å min åsigt om behovet af en reform i grunderna för personalens sammansättning. Och hvad *lämpligheten* beträffar — hvarvid talaren tillade, att personen i fråga icke kunde blifva olämplig, därför att han vore norrman — så tror jag icke, att mången svensk skall följa honom i denna åsigt.

Naturligtvis har departementschefen, med den kännedom om de norska sträfvandena, som han bör ega, icke kunnat förbise det betänkliga i att besätta en sådan plats med en norrman, men han har förmodligen antagit, att vistandet i Sveriges hufvudstad och i kabinettets tjänst på andra ställen skulle göra sådana personer mera unionellt sinnade. Man kan i detta sammanhang icke undgå att erinra sig hvad Napoleon den förste yttrade om ryssarne: »*Grattez le Russe et vous trouverez le Tartare.*» Att norrmännen lika litet aflägga sin själfviska natur, har visat sig genom flera exempel. Jag ber särskildt få erinra om en viss attaché, som, sedan han vistats ett år i Stockholm och fyra år i kabinettets tjänst på andra ställen, likväl sedermera gjort allt för att smäda och skada Sverige. Han gick i detta hänseende derhän, att han, i kompani med sin värdige svärfader, sökte på allt sätt upphetsa Ryssland mot oss, ända till dess en större Moskva-tidning, som vämdes vid de vidriga norska stämplingarna, yttrade: »*Vi behöfva icke de norska öfverlöparne* — man nyttjade till och med ett ännu skarpare ord: »*förrädarne*» — *vi genomföra våra planer på Lappland utan dem*». Såsom sändebud i Spanien, i Schweiz och i Amerika m. fl. länder hafva norrmännen visat samma egenskaper. Vi känna, att det var genom en oriktig rapport från det norska sändebudet i Spanien, som hela den stora svenska affären på sex millioner för några år sedan gick förlorad, och dermed äfven den inbringande kommersiella gemenskap, som kunnat upprättas med Spanien. Sedermera har icke någon upprättelse eller ersättning för Sverige följt, oaktadt här förelåg ett uppenbart kontraktsbrott, ty man har oupphörligen till Spanien skickat norrmän, hvilka till de förtjenster, de förut ådagalagt, äfven lagt den, att de åstadkommit en *separat traktat* mellan Norge och Spanien, trots Spaniens ovilja deremot. Detta har kunnat ske bland annat derigenom, att, såsom jag nämnde, man härifrån alltjemt sändt norrmän dit. Man hade väl kunnat föreställa sig, då Sverige lidit en så stor förlust och då det var nödvändigt, till och med för vår heders skull, att söka reparera den, att regeringen skulle ha skickat något *svenskt* sändebud, som skulle söka ordna saken. Men sedan man väl blifvit af med herr Grip, skickade man en äkta norsk vensterman, herr Hvitfeldt, derefter Wedel-Jarlsberg och slutligen Gude. Under Wedel-Jarlsbergs tid, år 1892, blef den nyssnämnda separattraktaten afslutad, och under det att den norska exporten florerat, har den svenska, från 1890 till 1898, sjunkit från 7½ till 1½ million kronor.

Mot de öppna och hemliga sträfvandena från Norges sida att söndra rikena och gagna på Sverige erfordras å svenska

regeringens sida all den vaksamhet och energi, hvaraf den är mäktig. *Statsverkspropositionen.* Det är äfven en gammal regel i politiska stridigheter, att man icke bör vidtaga någon åtgärd, som kan *försvaga ens motståndskraft*. Men hvilket motstånd skola vi nu kunna utveckla, när norrmän och norsk-vänner dominera i utrikeskabinettet, mot de bekanta sträfvandena från Norge att *undandraga kabinettet konsulatavgifterna och underlägga dem stortinget?* — ett påfund, som har till ändamål att på en bakväg bryta den konsulära gemenskapen. Eller mot det redan genom ett stortingsbeslut, likasom det förra, bekräftade försöket att borttaga unionstecknet äfven ur *örlogsflaggan*, eller mot försöket att *åtkomma vissa öar och holmar* utanför Bohusläns kust, hvarmed blott en början är gjord, som sedan skall efterföljas af flera dylika försök? Eller vidare mot de ständiga planer, som norrmännen hafva, att åtkomma de bästa och mest gifvande platserna inom diplomaten och konsulat-väsendet? Det kan icke förnekas, att det nu har upprunnit en gyllene tid för herrar venstermän i stortinget, som nu kunna genomdrifva snart sagdt hvad de vilja, och så äfven för norska aspiranter till goda platser, som hufvudsakligen aflönas af Sverige.

Hvilka följder denna eftergifvenhet haft för förhållandet mellan Sverige och Norge, är väl bekant. Det har genom norrmännens allt-jemt stegrade pretentioner blifvit en snart sagdt öppen strid mellan de båda länderna, uti hvilken vi dock ständigt äro de retirerande. Men hvilket inflytande detta haft på vårt anseende i Europa, torde vara mindre bekant. Jag ber därför att få åberopa ett par exempel.

För ett par år sedan uppsöktes vice talmannen i finska bondeståndet af en svensk man, som frågade: skolen I icke uppresas eder eller åtminstone protestera mot de ryska åtgärderna? Derpå svarade han: »det lönar icke mödan; ryssarne äro icke släpphändta; vore vi förenade med eder, kunde det löna sig att gå bröstganges till väga, ty I ären då *öfver höfvan beskedliga*». Danskarne anse, att vi icke förstå att sköta norrmännen. Så länge de voro under vårt välde, säga danskarne, försökte de äfven att resa upp kammen, men vi slogo ned den genast, och derefter hade vi fred. Norrmannen är mycket nackstyf i medgången, men i motgången blir han dufven och betänksam och drager snart in seglen. — Bland annat förvånar man sig i Danmark öfver att svenskarne gingo åstad och utan all protest betalade de af Norge indragna bidragen till diplomaten och konsulat-väsendet och äfven till kronprinsen utan att fordra någon ersättning eller ens uttala, att det blott var fråga om förskott. I förbigående må det härvid tillåtas mig anmärka, att en följd af denna undfallenhet blifvit hvad säkerligen våra vederbörande icke påräknat, men som jag anade, då jag tillät mig protestera deremot och yrka, att det uttalande borde göras, att här vore fråga allenast om ett *förskott*: Norges ministeriella tidning har nemligen icke länge sedan yttrat, att när svenskarne betalat dessa penningar *utan att begära någon ersättning* och *utan att tala om något efterkraf*, så hafva de dermed erkänt norrmännens rättighet att vägra sina bidrag och att i dylika fall göra hvad de behaga! Detta är en af de vanliga följderna af våra artigheter å detta håll: de begagnas till vapen mot oss sjelfva.

Jag har talat om hvad finnar och danskar säga. Jag vill tillika

Statsverkspro-
positionen.
(Forts.)

be att få nämna — icke hvad *ryssarne* säga om vår slöhet och sorglöshet, ty de kunna ju anses vara partiska, men hvad *tyskarne* säga. Uti en af de största tyska tidningarna läste man för ett år sedan, att grunden till den olyckliga ställningen på den skandinaviska halfön är icke blott norrmännens fäfänga och egennytta, utan äfven en fullständig brist hos svenskarne *på kraft och energi*. En annan synnerligen ansedd, stor, österrikisk tidning yttrade, att i Sverige råder en sådan dådlöshet och maklighet, att det måste förvåna. Och hvad säga norrmännen sjelfva? Efter en af våra vanliga eftergifter på 1890-talet yttrade en norsk konservativ tidning: »det har varit en stor lycka för oss, att vi nu haft att göra med en så medgörlig svensk regering; den har medgifvit icke blott hvad 1886 års ministär vägrade oss, utan ännu mera, ja mera, än hvad vi begärt. Och så är det: vi åtnöja oss numera icke med att gifva efter för deras *fordringar*; nej, vi förekomma till och med deras *önsknningar*. Ingen norrman, så föga de också äro kända för blygsamhet, hade kunnat främställa en sådan fordran eller önskan som den, att uti vårt svenska kabinett skulle insättas en norrman med rätt att bereda och föredraga alla ärenden och att öfvertaga ledningen af hela kabinettets arbeten. Men våra vederbörande hafva likväl gjort dem denna tjänst, och till tack derför säga de: svenskarne finna sig i dekadans, i förfall; det är en slapp och förslöad nation.

Men, herr talman, *detta är icke sant*. Svenska folket är kärnfriskt i sin innersta rot, och finnes här i landet någon dekadans, får man söka den på annat håll. Om vi en dag erhålla en kraftig, nationellt sinnad regering — och en ljusning till detta har redan visat sig — en regering, som troget fasthåller våra rättigheter och med kraft tillbakavisar alla angrepp derpå och alla förnärmelser mot vår nation, så är jag öfvertygad, att svenska folket skall med hänförelse följa henne. Det skall visa, att det icke vanslägtats från sina fäder, och det skall snart återtaga den aktade plats i nationernas led, som det förr innehåft.

Herr Benedicks: Herr grefve och talman, mine herrar! Under sist förflutna år har rasat ett krig, som tagit vår lifliga uppmärksamhet i anspråk, och det med stort skäl. Vi hafva äfven hos oss haft en liten försmak af ett sådant krig, då den första mobiliseringen i Sverige gått af stapeln. Dessa båda händelser hafva haft den gemensamma egenskapen, att de bevisat nödvändigheten af att ett land eger ett godt hästmateriel. Jag behöfver icke ingå på förhållandena i kriget; dem känna herrarne sjelfva. Men jag är öfvertygad om, att herrarne icke närmare känna till, huru det förhåller sig i vårt eget land. Jag har emellertid haft tillfälle att derom inhemta kännedom, nemligen såsom ordförande i den der namnlösa nämnden, som skall sköta om anskaffning af hästar för socknen. Deri ingingo äfven ridhästar. När nu inga i tjänst varande dragonhästar eller kasserade sådana fingo tagas med, och när ej heller unghästar fingo tagas, så kommo vi under fund med, att i hela socknen icke fans en enda användbar ridhäst. Jag meddelade mig sedan med hästpremieringsnämnden, och i den nämnden sade man på samma sätt: det finnes icke en enda ordentlig

ridhäst i hela trakten här rundt omkring; det är ett elände; en sådan sak bör komma till vederbörandes kännedom. Det är därför, som jag nu velat fästa uppmärksamheten på detta förhållande och på nödvändigheten af att något göres, för att vi må hafva hästar, lämpliga för arméns behof. Allra bästa sättet att komma under fund med, huru det förhåller sig härmed, vore väl, att i detta fall som i alla andra en noggrann ordning iakttoges och att en rulla upprättades äfven öfver hästar. Då skulle man komma under fund med, att ur synpunkten af fosterlandets försvar mycket behöfver göras, som hittills alldeles icke har skett.

Jag vill vidare i fråga om fjerde och femte hufvudtitlarna påminna om hvad äfven en föregående talare framhållit, nemligen att det visst icke är skäl att minska, utan snarare att så mycket som möjligt öka den gevärstillverkning, som med så mycken drift och omtanke bedrifves vid statens verkstäder i Eskilstuna och hvilken kan framvisa ett verkligen förstklassigt arbete. Det är, säger jag, snarare skäl att i högsta grad öka den; ty det antal gevär, som regeringen ifrågasätter till anskaffning, är alldeles för litet, när det gäller. Och hvem vet, huru snart dessa vapen kunna komma att tagas i anspråk?

Samma förhållande gäller om anskaffandet af kulsprutor. Endast gröfre sådana hafva föreslagits, och icke för armén i dess helhet, icke för infanteriet. Jag trodde, att genom det sista kriget det skulle vara tillräckligt bevisadt, att det för armén skulle medföra en ofantlig tillökning i kraft, i fall den vore beväpnad med detta nya, utmärkta vapen. Men detta tyckes alls icke vara förhållandet. Här i Sverige tyckes man vara af helt andra åsikter, eller också vågar man icke att vid sidan af de andra stora auslagskrafven komma med kraf för detta ändamål. Derigenom skulle likväl vår nuvarande värnkraft högst betydligt höjas, och detta kraf är därför nödvändigt.

Jag finner också, att icke heller en annan åtgärd är föreslagen, hvilken jag förut berört, nemligen anskaffandet af undervattensbåtar. Förenta staterna och Frankrike hafva redan gått i spetsen i detta afseende. Men, mine herrar, jag vill fråga: hvilken nation bör främst af alla här gå i spetsen, om icke just Sverige, som har en befolkning så mekaniskt anlagd som väl få andra nationer och som har behof af att genom redskapens fullkomnande höja försvarskraften hos sin icke så stora armé och flotta? Jag hoppas, att, då tillfälle finnes här i Sverige att kunna utföra dessa uppfinningar, regeringen måtte vara betänkt på att låta göra försök, och det ju förr, desto hellre. Personer saknas icke. Penningar torde vara det enda, som kräfves, för att vi i detta fall skola kunna fullkomna oss, såsom det oss väl behöfves.

Slutligen vill jag nämna om ett annat förslag, som jag väntar skola framkomma från regeringen, nemligen med anledning af händelserna vid Mohed. Jag vill hoppas, att regeringen skall, när det rör vår armé, framlägga ett sådant förslag till ändring af tryckfrihetsförordningen, att en rättskaffens officer icke skall tveka, när det gäller att utföra disciplinens bud.

Herr von Möller: Det har i denna kammare varit en god sed, att vid remissdebatten endast de mest framskjutne af kammarens leda-

Statsverkspro-
positionen.
(Forts.)

möter yttrat sig, de personer, till hvilkas ord kammaren helst lyssnar och som haft något viktigt att säga. Om någon gång denna regel icke iakttagits, om man i dag frångår densamma, är jag ledsen der-öfver, ty det är ju *jag sjelf*, som bryter mot denna tradition, då jag, strax innan klubban föll, begärt ordet. Men i detta fall anser jag mig, då ingen annan upptagit det jag önskar framhålla, vara tvingad att uppträda, ehuru det sker med stor försagdhet.

Vi gå en tid till mötes, då stora offer antagligen komma att fordras af vårt folk. Jag är fullkomligt öfvertygad, att svenska nationen med entusiasm och villighet skall lägga dessa offer på fosterlandets altare; men för underlättandet af denna offervillighet tror jag det kunde vara önskvärdt, om man på vissa håll tillsåge, att de medel, som öfverlemnas till statsverket, verkligen komma till en så fruktbar användning som möjligt. Särskildt i afseende å statens byggnadsverksamhet, då staten uppträder såsom arbetsgifvare, finnes en och annan punkt, ett och annat gebit, der kanske icke alltid tillräcklig sparsamhet eller omtänksamhet iakttagas. Jag tror, att, när staten t. ex. uppför byggnader för rent praktiska ändamål — jag menar naturligtvis ej monumentala byggnader, der estetiska kraf måste tillgodoses — arbetarebostäder, kaserner, o. s. v., möjligen väl stor lyx och slöseri understundom dervid förekomma, och jag torde under riksdagens lopp kanske blifva i tillfälle att genom exempel styrka, att sådana förhållanden förekomma, särskildt inom en viss afdelning af en utaf hufvudtitlarne. Jag vill emellertid nu framhålla detta, då jag anser, att genom noggrannare kostnadsförslag, skärpt kontroll och bättre tillsyn af arbetscheferna, genom användning af billigare, fast dock fullgodt material, genom undvikande af hvad jag kallar *onödig lyx åtskilliga besparingar* skulle kunna göras, och det är på detta jag tager mig friheten härigenom fästa vederbörandes uppmärksamhet.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, hänvisades de delar af föreliggande proposition, som innefattades under fjerde och femte hufvudtitlarne, med undantag af punkterna 48 och 49 å fjerde och punkterna 44—46 å femte hufvudtiteln, till särskilda utskottet samt propositionen i öfrigt till statsutskottet;

och skulle de i anledning af samma proposition inom kammaren nu afgifna yttrandena jemväl öfverlemnas till statsutskottet samt det af herr *Benedicks* vid detta tillfälle i kammaren hållna anförandet i vederbörlig del öfverlemnas till särskilda utskottet.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet herr *Söderbergs* under gårdagen väckta, samma dag bordlagda motion, n:o 7, angående skrifvelse till Konungen i fråga om förbättrad pensionering af lärare vid högre folkskolor.

Föredrogs och hänvisades till lagutskottet den af herr *Bremberg* nästlidne dag väckta och då bordlagda motionen, n:o 8, angående skrifvelse till Konungen i fråga om lagstiftning till motverkande af skadeinsekten »nunnans» spridning.

Aflemnades och bordlades följande motioner:

n:o 9, af herr *Boström, Filip*, angående förhöjning i aflöningen för sysslomannen vid Nyköpings hospital;

n:o 10, af herr *Wester*, angående restitution af tull vid sammanmalet rågmjöls utförsel sjöledes från tullplats; och

n:o 11, af herr *Törner*, angående förändring i tulltaxans uppställning.

Föredrogs och hänvisades till lagutskottet Kongl. Maj:ts denna dag aflemnade nådiga proposition till Riksdagen, med förslag till lag om ändring i vissa delar af rättgångsbalken jemte dermed sammanhängande lagförslag.

Vid föredragning af Kongl. Maj:ts under sammanträdet aflemnade nådiga proposition till Riksdagen, med förslag till lag om in-teckning i fartyg jemte dermed sammanhängande lagförslag, blef denna proposition på begäran bordlagd.

Föredrogs och hänvisades till lagutskottet Kongl. Maj:ts nedan-nämnda under dagens sammanträde aflemnade nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) med förslag till lag om rätt till jagt, till lag om ändrad lydelse af 24 kap. 13 § strafflagen och till lag om ändrad lydelse af 1 § i lagen angående tiden för nyttjanderättsaftals bestånd den 25 april 1889;

2:o) med förslag till lag om ändrad lydelse af 4 kap. 11 § straff-lagen;

3:o) med förslag till lag om ändrad lydelse af 3 och 18 §§ i för-ordningen den 31 oktober 1873 angående främmande trosbekännare och deras religionsöfning;

4:o) med förslag till lag, innefattande tillägg till förordningen den 6 februari 1849 angående viss tid för klander af busesyn mellan enskild jordegare och landbo; samt

5:o) med förslag till lag om ändrad lydelse af 1 och 8 §§ i grufvestadgan den 16 maj 1884.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kongl. Maj:ts under dagen aflemnade nådiga proposition till Riksdagen angående utbyte af jord mellan kronan och Jönköpings stad.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kongl. Maj:ts denna dag aflemnade nådiga proposition till Riksdagen, om förändrad lydelse af § 4 i nådiga förordningen angående villkoren för försäljning af brännvin och andra brända eller destillerade spirituösa drycker den 24 maj 1895.

Vid föredragning af Kongl. Maj:ts under sammanträdet aflemnade nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående ändrad lydelse af 1 och 7 §§ i förordningen angående bevillning af fast egendom samt af inkomst m. m., och

2:o) angående en särskild tilläggsbevillning för år 1901,

blefvo dessa propositioner på begäran bordlagda.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet Kongl. Maj:ts denna dag aflemnade nådiga proposition till Riksdagen, angående förändrad lydelse af §§ 6, 7, 8, 41 och 42 i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kongl. Maj:ts vid detta sammanträde aflemnade nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter litteratören Philip Jakobson, och

2:o) angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter smeden Gustaf Pettersson från Björkatorp.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Sörensson* under 14 dagar från och med innevarande dag, herr *Pettersson, Carl*, under

3 veckor från samma dag, samt friherre *Trolle* och herr *Paulson* under 14 dagar från den 25 i denna månad.

Justerades åtta protokollsutdrag för denna dag.

Kammaren åtskildes kl. 1,16 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.

Torsdagen den 24 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 2 e. m.

Justerades protokollet för den 17 i denna månad.

Afgåfvos och bordlades följande motioner:

n:o 12, af herr *Hansson*, angående skadestånd eller pension åt förre godsegaren *Fritiof Sandberg*;

n:o 13, af herr *Ljungberg*, om utfärdande af lagbestämmelser mot spioneri; och

n:o 14, af *densamme*, om anslag till provisionella befestningar för Stockholms försvar å landsidan.

Föredrogs Kongl. Maj:ts nästlidne dag bordlagda nådiga proposition till Riksdagen, med förslag till lag om inteckning i fartyg m. m.

Om tillsättande af ett särskildt utskott för sjölagsfrågor m. m.

Herr *Hasselrot*: Jag skall tillåta mig hemställa, att Första Kammaren må för sin del besluta, att ett särskildt utskott, bestående af 14 ledamöter — 7 från hvardera kammaren — skall tillsättas för behandlingen af dels Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till lag om inteckning i fartyg jemte dermed sammanhängande förslag till lagar om ändring i handelsbalken, utsökningslagen, konkurslagen, sjö-

Om tillsättande af ett särskildt utskott för sjölagsfrågor m. m. lagen m. m., dels ock öfriga frågor, hvilka afse ändring i sjölagen. Och får jag derjemte hemställa, att, för den händelse båda kamrarne besluta tillsätta ett sådant utskott, Första Kammaren för sin del utser 4 suppleanter till detta utskott.

(Forts.)

På gjord proposition beslöt kammaren för sin del, att ett särskildt utskott, bestående af fjorton ledamöter, sju från hvardera kammaren, skulle tillsättas för behandling af dels Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till lag om inteckning i fartyg jemte dermed sammanhängande förslag till lagar om ändring i handelsbalken, utökningslagen, konkurslagen och sjölagen m. m., dels ock de öfriga frågor, hvilka afse ändring i sjölagen;

och skulle jemlikt § 37 mom. 1 riksdagsordningen Andra Kammaren inbjudas att i detta beslut förena sig med Första Kammaren.

Vidare beslöts, att, för den händelse kamrarne enades om tillsättande af ett särskildt utskott för nyssnämnda frågors behandling, för ledamöterna i detta utskott från Första Kammaren skulle väljas fyra suppleanter.

Härefter hänvisades ifrågavarande proposition till lagutskottet, dock under förbehåll, att, derest i anledning af derom framställt förslag ett särskildt utskott komme att tillsättas för denna propositions behandling, densamma skulle till detta särskilda utskotts handläggning öfverlemnas.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kongl. Maj:ts under gårdagen bordlagda nådiga proposition till Riksdagen angående ändrad lydelse af 1 och 7 §§ i förordningen angående bevillning af fast egendom samt af inkomst m. m.

Kongl. proposition angående tilläggsbevillning.

Föredrogs å nyo Kongl. Maj:ts sistlidne dag bordlagda nådiga proposition till Riksdagen angående en särskild tilläggsbevillning för år 1901.

Herr vice talmannen: Jag tillåter mig vördsamt hemställa, att kammaren för sin del må besluta, att, under förutsättning af Andra Kammarens samtycke dertill, denna proposition skall hänvisas till det särskilda utskott, som kommer att tillsättas för behandlingen af vissa frågor rörande försvaret, men att, för den händelse kamrarne icke skulle ena sig om denna remiss till det särskilda utskottet, propositionen då måtte få remitteras till bevillningsutskottet.

På gjord proposition beslöt kammaren för sin del att, under förutsättning af Andra Kammarens samtycke dertill, hänvisa den nu föredragna propositionen till särskilda utskottet för behandling af vissa frågor rörande försvaret;

och skulle, jemlikt stadgandet i 37 § 1 mom. riksdagsordningen, Andra Kammaren inbjudas att i detta beslut förena sig med Första Kammaren.

Härjemte beslöts, att, för den händelse kamrarne icke enades om öfverlemnande af denna proposition till särskilda utskottet, propositionen skulle hänvisas till bevillningsutskottet.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet den af herr *Boström, Filip*, väckta, nästlidne dag bordlagda motionen n:o 9, angående förhöjning i aflöningen för sysslomannen vid Nyköpings hospital.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet följande under gårdagen bordlagda motioner:

n:o 10, af herr *Wester*, angående restitution af tull vid sammanmalet rågmjöls utförsel sjöledes från tullplats; och

n:o 11, af herr *Törner*, angående förändring i tulltaxans uppställning.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades friherre *De Geer* under tiden från denna dag till den 10 nästkommande februari, herr *Wester* under tio dagar och herr *Boström, Johan*, under 3 veckor, för båda räknadt från den 26 i denna månad, herr *Rylander* under 3 veckor från och med den 28 innevarande januari och friherre *Lagerbring* under 3 veckor från sistnämnda dag samt herr *Persson, Nils*, under tio dagar från och med den 29 i denna månad.

Justerades sex protokollsutdrag för denna dag, hvarefter kammaren åtskildes kl. 2,29 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.

Fredagen den 25 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 1 e. m.

Justerades protokollet för den 18 i denna månad.

Upplästes ett från Andra Kammaren ankommet protokollsutdrag, n:o 26, utvisande, att nämnda kammare beslutit att, under förutsättning af Första Kammarens samtycke dertill, hänvisa Kongl. Maj:ts proposition angående en särskild tilläggsbevilning för år 1901 till särskilda utskottet för behandling af vissa frågor rörande försvaret, äfvensom inbjudit Första Kammaren att i detta beslut förena sig med Andra Kammaren.

Herr talmannen yttrade, att kammaren behagade finna, att båda kamrarna enats om den ifrågavarande propositionens öfverlemnande till särskilda utskottet, och hemställde, att vid sådant förhållande det upplästa protokollsutdraget måtte få läggas till handlingarna.

Härtill svarades ja.

Företogs val af tolf ledamöter i särskilda utskottet för behandling af vissa frågor rörande försvaret m. m.; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

herr Moberg	med 114 röster
» Walldén	» 114 »
» Lundeborg	» 113 »
» Almström	» 110 »
» Anderson, Frans Albert,	» 110 »
» Bildt	» 110 »
» Björlin	» 110 »
greffe Douglas	» 110 »
herr Ehrenborg	» 106 »
friherre Klingspor, Carl,	» 106 »
herr Sjöcrona	» 104 »
friherre Palmstierna	» 100 »

Företogs val af sex suppleanter i Riksdagens förenämnda särskilda utskott; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

herr Berlin	med 104 röster
grefve Taube	» 92 »
friherre Rappe	» 83 »
herr Sjöholm	» 83 »
» Paulson	» 82 »
» Lindgren	» 81 »

sedan ordningen mellan dem, som erhållit lika antal röster, blifvit genom lottning bestämd.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet herr *Hanssons* under gårdagen bordlagda motion, n:o 12, angående skadestånd eller pension åt förre godsegaren Fritiof Sandberg.

Föredrogs och hänvisades till lagutskottet den af herr *Ljungberg* väckta, nästlidne dag bordlagda motionen n:o 13, om utfärdande af lagbestämmelser mot spioneri.

Föredrogs och hänvisades till särskilda utskottet för vissa frågor rörande försvaret m. m. herr *Ljungbergs* sistlidne dag bordlagda motion, n:o 14, om anslag till provisionella befästningar för Stockholms försvar å landsidan.

Afgåfvos följande motioner:

n:o 15, af herr *Leman*, om meddelande af bestämmelser, åsyftande likställighet mellan svenskar och utlänningar med hänsyn till arfsskatt i vissa fall;

n:o 16, af herr *Törnebladh*, om beredande af rätt till semester för deputerade, utsedde af fullmäktige i riksgäldskontoret;

n:o 17, af herr *Bergendahl*, om tullfrihet för vissa slags frö af tall och gran; samt

n:o 18, af herr *Sandqvist*, om åvägabringande af utredning i fråga om statsbanans fortsättande från Ljusdals jernvägsstation till Sveg i Herjeådalén.

Dessa motioner blefvo hvar för sig på begäran bordlagda.

Ledighet från riksdagsgörömlen beviljades herr *Tham, Sebastian*, under 3 veckor från och med den 28 i denna månad, herr *Amilon* under tiden från och med sistnämnde dag till den 5 nästkommande mars och herr *Rodhe* under femton dagar från den 28 innevarande januari.

Justerades fyra protokollsutdrag för detta sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 2,¹⁰ e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.

Lördagen den 26 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 2 e. m.

Herr statsrådet *Odelberg* aflemnade Kongl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o angående försäljning af en till förra skogvaktarebostället Tummetorp n:o 1 i Östergötlands län hörande lägenhet;

2:o angående försäljning af åtskilliga lägenheter under förra militiebostället Tollarp n:is 5 och 8 om $\frac{1}{2}$ mantal i Kristianstads län;

3:o angående försäljning af en till indragna militiebostället Fiskevik n:o 2 i Vermlands län hörande lägenhet;

4:o angående försäljning af vissa delar af förra militiebostället Ånsta n:is 3 och 4 i Örebro län;

5:o angående upplåtelse af tomtplatser å kronoparken Skagersholm i Skarabergs län;

6:o angående försäljning af vissa delar af förra sergeantsbostället ^{5/12} mantal n:o 1 Skogen i Ragunda socken af Jemtlands län;

7:o angående försäljning af allmänningstorp under kungsladugården Väderbrunn n:o 1 i Södermanlands län;

8:o angående försäljning af vissa delar af förra hospitalshemmanet ^{1/8} mantal Berga n:o 3 Lillgård i Östergötlands län; och

9:o angående statsbidrag för utrotande af ollonborrar.

Justerades protokollet för den 19 i denna månad.

Anmälades och bordlades:

statsutskottets memorial n:o 1, med de till innevarande Riksdag afgifna berättelser dels af fullmäktige i riksgäldskontoret angående riksgäldskontorets ställning och förvaltning samt dels af fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret angående det dem lemnade uppdrag i fråga om uppförande å Helgeandsbolmen af nya byggnader för Riksdagen och riksbanken; äfvensom

bankoutskottets memorial n:o 1, med öfverlemnande af fullmäktiges i riksbanken till bankoutskottet afgifna berättelse.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet den af herr *Leman* afgifna, sistlidne dag bordlagda motionen n:o 15, om meddelande af bestämmelser, åsyftande likställighet mellan svenskar och utländingar med hänsyn till arfsskatt i vissa fall.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet herr *Törnebladhs* under gårdagen bordlagda motion, n:o 16, om beredande af rätt till semester för deputerade, utsedde af fullmäktige i riksgäldskontoret.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet den af herr *Bergendahl* väckta, nästlidne dag bordlagda motionen n:o 17, om tullfrihet för vissa slags frö af tall och gran.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet den af herr *Sandqvist* väckta, under gårdagen bordlagda motionen n:o 18, om åvägabrinande af utredning i fråga om statsbanans fortsättande från Ljusdals jernvägsstation till Sveg i Herjeådalen.

Afgäfvos följande motioner:

n:o 19, af herr *Pettersson, Fredrik Emil*, om anvisande af medel till anskaffande af gevär;

n:o 20, af herr *Nyström, Johan*, om utsträckning af tiden för enskilda bankers rätt att utgifva egna banksedlar m. m.; och

n:o 21, af herr *Grundberg*, om statbidrag till undervisning och uppföstran af blinda sinnesslöa barn.

Dessa motioner blefvo hvar för sig, på derom framställda yrkanden, bordlagda.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet de under sammanträdet aflemnade kongl. propositionerna.

Justerades tre protokollsutdrag för denna dag.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Behm* under nio dagar från den 28 i denna månad och herr *Törner* under tiden från den 30 innevarande januari till den 15 nästkommande februari.

Upplästes ett från Andra Kammaren ankommet protokollsutdrag, n:o 33, utvisande, att nämnda kammare antagit Första Kammarens inbjudning om tillsättande af ett särskildt utskott för behandling af dels Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag om inteckning i fartyg jemte dermed sammanhängande lagförslag, dels ock de öfriga frågor, hvilka afsåge ändring i sjölagen.

Herr talmannen yttrade, att, då båda kamrarne sålunda enats om tillsättandet af ett särskildt utskott för nyssnämnda frågors behandling, han, efter öfverenskommelse med herr talmannen i Andra Kammaren, finge föreslå, att Första Kammaren ville besluta att vid det sammanträde, som komme att hållas nästa onsdag, företaga val af ledamöter och suppleanter i nu ifrågavarande särskilda utskott.

Detta förslag antogs.

Härpå lades det upplästa protokollsutdraget till handlingarna.

Kammaren åtskildes kl. 2,20 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.

Söndagen den 27 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 7 e. m.

Föredrogs och hänvisades till särskilda utskottet n:o 1 den af herr *Pettersson, Fredrik Emil*, väckta, under gårdagen bordlagda motionen n:o 19, om anvisande af medel till anskaffande af gevär.

Föredrogs den af herr *Nyström, Johan*, nästlidne dag väckta och *Motion om enskilda bankers rätt att utgifva egna banksedlar m. m.*

Herr Nyström, Johan: Jag skall be att få dela den motion, jag i går väckte, i två motioner, af hvilka den första skulle i den så kallade klämman lyda sålunda:

att Riksdagen behagade att besluta sådan ändring i lagen för Sveriges riksbank, att de enskilda bankernas rätt att utgifva egna banksedlar skall fortfa ra till slutet af 1908, samt att i samband dermed tiden, under hvilken de förmåner, som riksbanken är pliktig att för underlättande af öfvergången inrymma åt de enskilda bankerna, utsträckes med fem år,

och den andra motionen lyda sålunda:

att Riksdagen behagade besluta sådan ändring af öfvergångsstadgandet i lagen med vissa bestämmelser om riksbankens sedelutgifts rätt, så ock angående forum för riksbanken den 12 maj 1897, att de enskilda bankernas rätt att utgifva egna banksedlar skall fortfa ra till slutet af år 1908.

Herr Törneblad: Herr greffe och talman, mine herrar!

I motiveringen till herr Nyströms motion förekommer en passus, som är af den beskaffenhet, att jag ansett mig icke kunna lemna den utan uppmärksamhet vid remissen till utskott.

Jag skall nu icke ingå på någon vidlyftigare diskussion om sjelfva ingressen eller påståendena beträffande det sätt, hvarpå banklagen tillkommit, eller banklagens möjliga verkningar i framtiden. Det har i pressen och man och man emellan, kanske ännu mer i det sista hänseendet, förekommit uttalanden och påståenden, som väl torde förtjena bemötas i den mån de äro enskilda; men i motionen har motionären gjort sig till målsman för uttalanden mot det sätt, hvarpå riksbanken

Motion om enhar skött sin rörelse och verksamhet, och om man också stillatigande skilda bankers kan och bör läsa och höra sådant i den offentliga diskussionen i tidningarna, är förhållandet helt annat, när ett nytt forum uppsökes för sedelutgifningsrätt m. m. dylika påståenden och beskyllningar.

(Forts.)

Motionären anför, att i åtskilliga delar af landet har det varit klander rigtadt mot det sätt, hvarpå riksbanken uppträdt, och fortsätter sedan:

»Man säger, om med eller utan fog, kan jag ej afgöra, att under de tider, då penningar öfverflödade i landet, riksbankens afdelningskontor i orterna på allt sätt sökte vidga sin kundkrets, men att å andra sidan, då stramare penningeförhållanden inträdt, samma afdelningskontor indrogo de lemnade krediterna och minskade utlåningen just vid den tid, då stödet af bankerna bäst behöfdes. Ett sådant förfaringssätt kastar ett egendomligt ljus öfver riksbankens vilja och förmåga att stödja den allmänna rörelsen i landet; det visar, att det finnes väsentliga fel i den nya riksbankslagen och att denna måste ändras för att ej landets ekonomiska utveckling skall äfventyras.»

Det är nu ganska allvarsamma påståenden och som skulle kunna vara egnade att ingifva oro för framtiden, om de vore rigtiga.

Nu vill jag först och främst be att få fästa kammarens uppmärksamhet på det logiska språng, som förekommer i detta påstående, då motionären säger, att han icke kan afgöra, om förebräelsen har fog för sig eller icke, men genast derefter hoppar öfver till det bestämda påståendet, att »ett sådant förfaringssätt kastar ett egendomligt ljus öfver riksbankens vilja och förmåga att stödja den allmänna rörelsen i landet». Alltså, detta förfaringssätt, om hvilket motionären är den förste att erkänna, att han icke vet, om det egt rum eller icke, det kastar ett egendomligt ljus öfver riksbankens verksamhet, och det kan möjligen för framtiden medföra våda för landets ekonomiska utveckling. Det skulle sannerligen vara illa stäldt med landets ekonomiska utveckling, om densamma riskerades genom några logiska saltomortaler.

Sedan jag nu belyst den logiska innebörden af uttalandet, öfvergår jag till den faktiska innebörden.

Det är litet svårt att säga hvad motionären menar, då han talar om de tider, då det var öfverflöd på penningar, och om de tider, då stramare förhållanden inträdde. Menar han med det förra, att det var tiden före den 25 oktober 1898, då riksbanken först började med ränteförhöjningen, ja, då tala våra siffror ett helt annat språk. Enligt de berättelser, som blifvit offentliggjorda och till Riksdagens bankoutskott öfverlemnade och af hvilka en ligger på kammarens bord i dag, hade afdelningskontoren år 1898 vid slutet af året en utlåningsportfölj, som i rundt tal uppgick till 56,000,000 kronor. Det var egentligen då, som den stramare penningperioden inträdde. Ett år derefter uppgick samma portfölj till 64½ millioner. Kallas det för att indraga eller strypa?

Ville man nu säga, att det var någon indragning under år 1900, så vore det rigtigt. Samma portfölj uppgick nemligen vid 1900 års slut till 58,700,000 kronor i rundt tal, men dervid bör man besinna, att af minskningen i utlåningsportföljen kommo nära 3,000,000 kronor på Malmö-kontoret, och det är herrarne väl bekant, att under år 1900

voro tiderna för Skåne helt andra än 1898 och 1899. Man hade fått en god skörd, och penningförhållandena förbättrades i hög grad. Icke stort mindre summa eller öfver 2 millioner kom på Göteborgs-kontoret; och ser man på de öfriga kontoren, finner man, huruledes de hållit sig ungefär lika som förut. Särskildt hvad beträffar de så mycket omtalade norrlandskontoren finner man, att de fem afdelningskontor, som omfatta Norrland — Gefle, Hernösand, Umeå, Östersund och Luleå — hade vid 1899 års slut i rundt tal 17,700,000 kronor utlånade och vid samma tid eller sista december 1900 ungefär 16,500,000 kronor, således en skilnad af 1,200,000 kronor på fem kontor, räknadt på en hel landsdel. Denna skilnad är mycket väl motiverad, såsom herrarne lätteligen kunna finna, ty under år 1899 hade portföljen svält så pass, att det var bankofullmäktiges både rätt och pligt att med afseende på det sunda närings-lifvets behof se till, i hvad mån kontoren hade utvidgat sin rörelse mer eller mindre, och framför allt att söka förekomma det bruk eller rättare sagdt det missbruk, som börjat insmyga sig, att betala nybyggnader, skogs-köp m. m. med blanka vexas på tre månader, afsedda att omsättas. Men om i alla fall det oaktadt så liten förändring skett, visar detta, med hvilken varsamhet och huru lugnt fullmäktige gått till väga, något, som också får en hjert belysning deraf, att vid det afdelningskontor, som särskildt omtalats i tidningarna, det nordligaste inom landet, utlaningsportföljen vid 1900 års slut med ungefär 300,000 kronor öfversteg den portfölj, som fanns vid 1899 års slut. Den strypning, hvaröfver man klagat, måste således hafva varit mycket ringa, då tvärtom en utvidgning i lånerörelsen kan påvisas. Men deremot är det fullkomligt sant, att åtskilliga af de förlag, som beviljats under år 1900 såsom tillfälliga förstärkningar, blifvit indragna, detta helt naturligt därför, att det måste så tillgå. Det är en gifven följd af lånerörelsens egen natur, då under vintern och våren stora försträckningar behöfva. i synnerhet från de nu ifråga-varande afdelningskontoren, jemnas för sågverkens bedrivande af de under nämnda årstider pågående skogsafverkningarna, hvilka försträckningar åter skola ingå till kontoret, så fort skeppningsvalutorna inkommit. Det är denna indragning af tillfälliga förstärkningar, som fullmäktige, när medel efter skeppningsvalutornas ingående funnits att betala med, kunnat ställa anspråk på, och hvilken äfven ganska riktigt i många fall kunnat försigga utan svårighet. — Jag talar nu icke om sådana vexas, som icke kunnat täckas af skeppningsvalutorna, utan ga öfver årsskiftet. — Vidare får jag nämna, att de fasta förlagen utom afbetalningslånen vid riksbankens afdelningskontor ökades i början af februari 1900, således just under den tid, som torde hafva varit stramt nog, och då penningbehovet var ganska kämbart. Fullmäktige beslöt då att, med förvandlande af en del tillfälliga förstärkningar till fasta förlag, höja dessa från 25,2 till 40,5 millioner i rundt tal, som således blef beloppet för det fasta förlaget, under det de tillfälliga förlagen för öfrigt kvarstodo. Under årets lopp från 8 februari hafva omkring 17 millioner lemnats såsom tillfälliga förlag, hvilket belopp nu tillika med något derutöfver visserligen ingått, men här af får särskildt beräknas åtskilligt, som inkommit från Skåne, och åtskilligt från ett kontor, som behöft synnerligt starka tillfälliga förstärkningar med

Motion om enskilda bankers sedelutgifningsrätt m. m.
(Forts.)

*Motion om en-
skilda bankers
sedelutgif-
ningsrätt m. m.*
(Forts.)

hänsyn till den under afverkningstiden lifliga rörelsens behof, hvilka senare lånemedel dock, såsom jag nämnde, vid årets slut återkommit och utan olägenhet eller besvär kunnat återbetalas. Det är gifvet, att vid bankens afdelningskontor, de nya så väl som de gamla, man sökt utvidga deras verksamhet, hvarvid säkerheter fått gälla, hvilka, om ock möjligen bankmessiga för öfrigt, dock icke kunnat godkännas såsom sedeltäckning för riksbanken. Det är nu fullmäktige ålagadt att sörja därför, att rörelsen inskränkes inom det rätta måttet, det mått, som ensamt kan bevara näringslifvets sundhet för framtiden och som kan vara egadt att tillfredsställa dess kraf i den mån de äro legitima, under det att ett fortgående på banan att släppa efter allt för mycket skulle hafva en motsatt verkan och skada näringslifvet mycket mer än en lugn och sansad indragning, hvarom herrarne redan torde hafva fått tillfälle att öfvertyga sig.

Jag har velat meddela detta här, på det att det må blifva klart, enligt hvilka principer riksbanken skötes; att den icke styres efter de ledandes nycker, utan så, att, på samma gång man bör vara betänkt på trygghandet af bankens förmåga att inlösa sina sedlar, det äfven sörjes för, att affärsrörelsens sunda och legitima behof tillfredsställas, en grundsats, som bör gälla för så väl riksbanken som enskilda banker.

Herr Nyström, Johan: Till svar å hvad herr bankofullmäktigen nyss anført i fråga om den af mig väckta, nu föreliggande motionen ber jag äfven att få säga några ord.

Det uttryck i motionen, han klandrade, har framkommit närmast med anledning af ett från en af denna kammares ledamöter, tyvärr nu icke närvarande, erhållet meddelande angående vissa åtgärders vidtagande vid afdelningskontoret i Gefle af den beskaffenhet, att de i motionen använda uttrycken precis passa in derpå. Att jag nu fält mitt omdöme moderat och icke bestämdt, beror derpå, att jag sjelf icke kan framlägga bevis för riktigheten af mitt påstående, utan endast hört det af andra. Emellertid skall jag söka sätta mig in i frågan, och då den nästa gång förekommer, skall jag antingen, som jag hoppas, blifva i tillfälle att lemna bevis för mitt påstående eller ock offentligen taga beskyllningen tillbaka. För öfrigt tycktes den siste talarens anförande mynna ut deri, att åtskilliga indragningar skett, och dessa kunna lätteligen hafva varit betänkliga för den, som varit utsatt för desamma, helst om han förut genom förespeglingar lockats att öfvergå till riksbanken från andra banker, der han förut haft sina lån placerade. Den irade talaren anförde skälen, hvarför dessa indragningar skett, men dessa skäl hafva icke brutit udden af hvad jag påstått, att den eller de personer, som varit föremål för ifrågavarande indragningar, derigenom råkat i ekonomiska svårigheter, som för dem varit ganska känbara.

Herr Törneblad: Det vill nästan synas af den föregående talarens anförande, som om ingen indragning någonsin skulle få ega rum, då alltid någon person deraf kunde blifva lidande. Af min nyss gjorda framställning torde framgå, dels att vid riksbankens förvaltning

man velat förekomma, att icke det allmänna näringslivet må blifva lidande, och dels att de indragningar, som skett, icke varit stora. För öfrigt kan jag i detta sammanhang icke acceptera att blifva kallad svarande; jag är verkligen i detta fall käreande.

Motion om enskilda bankers sedelutgifningsrätt m. m.
(Forts.)

Härefter bifölls herr Nyströms anhållan om tillstånd att dela ifrågavarande motion, hvarpå densamma i enlighet dermed fördelades i två motioner, af hvilka den ena fick bibehålla ordningsnumret 20 och försågs med öfverskriften »om ändring i lagen för Sveriges riksbank beträffande tiden för enskilda bankers rätt att utgifva egna sedlar m. m.», samt den andra erhöll n:o 22 och öfverskriften »angående ändring af öfvergångsstadgandet i lagen med vissa bestämmelser om riksbankens sedelutgifningsrätt så ock angående forum för riksbanken den 12 maj 1897»; och blefvo motionerna derpå hänvisade, n:o 20 till bankoutskottet och n:o 22 till lagutskottet.

Till bankoutskottet skulle jemväl öfverlemnas de tre i anledning af den dit hänvisade motionen inom kammaren afgifna yttrandena.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet herr Grundbergs sistlidne dag bordlagda motion, n:o 21, om statsbidrag till undervisning och uppfostran af blinda sinnesslöa barn.

Föredrogs och lades till handlingarna statsutskottets nästlidne dag bordlagda memorial n:o 1, med de till innevarande Riksdag afgifna berättelser dels af fullmäktige i riksgäldskontoret angående riksgäldskontorets ställning och förvaltning samt dels af fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret angående det dem lemnade uppdrag i fråga om uppförande å Helgeandsholmen af nya byggnader för Riksdagen och riksbanken.

Föredrogs och lades till handlingarna bankoutskottets under gårdagen bordlagda memorial n:o 1, med öfverlemnande af fullmäktiges i riksbanken till utskottet afgifna berättelse.

Aflemnades följande motioner:

n:o 23, af herr *Lithander*, om ändring i aflöningsstaten för fullmäktige i riksbanken;

n:o 24, af *densamme*, angående skrifvelse till Konungen om beställning af godstågslokomotiv med eldstad för briketteldning;

n:o 25, af herr *Berlin*, om ändring af § 41 i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897; och

n:o 26, af herr *Åkerberg*, angående höjning af bränvinstillverknings-skatten.

*Motion om en-
skilda bankers
sedelutgif-
ningsrätt m. m.
(Forts.)*

Herr Cederberg erhöill på begäran ordet och yttrade: Den framställning, jag ämnat göra, måste jag med hänsyn till stadgandet i 55 § riksdagsordningen fördela uti icke mindre än fyra motioner, af hvilka, såsom jag hoppas, ingen skall gifva anledning till en sådan diskussion, som nyss egt rum. Jag får således hemställa, att Riksdagen ville för sin del besluta följande.

Härefter afgaf herr *Cederberg* de ifrågakvarande motionerna, eller n:o 27, om sådan ändring i lagen för Sveriges riksbank, att bankens rätt att ensam utgifva banksedlar bortfaller;

n:o 28, angående sådan ändring i lagen med vissa bestämmelser om riksbankens sedelutgiftningsrätt m. m. den 12 maj 1897, att denna rätt ej förbehålles riksbanken ensam;

n:o 29, om ändring i vissa delar af kongl. kungörelsen angående enskilda banker med rätt att utgifva egua banksedlar den 12 juni 1874; och

n:o 30, om ändring i gällande bestämmelser angående bevillningsavgift af bankbolag med sedelutgiftningsrätt.

Samtliga de under sammanträdet väckta motionerna blefvo på derom framställda yrkanden bordlagda.

Justerades sex protokollsutdrag för denna dag.

Kammaren åtskildes kl. 7,36 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.

Måndagen den 28 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 2,30 e. m.; och dess förhandlingar leddes af herr vice talmannen.

Justerades protokollet för den 21 i denna månad.

Herr statsrådet *Clæson* aflemnade Kongl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående användande af det af 1900 års Riksdag till anskaffning af ny fältartilleriemateriel och ammunition för år 1901 afsatta belopp;

2:o) angående jordafsöndring från förra sergeantsbostället Götlundans 5 och 6 Nol- och Lillegården om tillsammans 1 mantal i Skaraborgs län;

3:o) angående jordafsöndring från förra korpralsbostället $\frac{3}{4}$ mantal Nöbbelöf n:o 6 i Malmöhus län;

4:o) angående jordafsöndring från förra sergeantsbostället 1 mantal Hulje n:r 5 Södergården i Östergötlands län;

5:o) angående afsöndring af mark från förra militiebostället 1 mantal Tibble n:o 4 i Vestmanlands län, m. m.;

6:o) angående jordafsöndring från den under kronoparken Sjögarred lydande egendomen Strängsered Storegården i Elfsborgs län;

7:o) angående ändring i bestämmelserna rörande lönetursberäkning för lektorer vid rikets allmänna läroverk;

8:o) angående tjänstårsberäkning i visst fall för lärare eller lärarinna vid folkskola;

9:o) angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar;

10:o) angående beredande af länemedel till fortsatt utveckling af statens telefonväsende; och

11:o) angående beredande af ålderdomsunderstöd åt barnmorskor.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet herr *Lithanders* under gårdagen bordlagda motion, n:o 23, om ändring i aflöningsstaten för fullmäktige i riksbanken.

Vid föredragning af den af herr *Lithander* afgifna, nästlidne dag bordlagda motionen n:o 24, angående skrifvelse till Konungen om beställning af godstågslokomotiv med eldstad för briketteldning, hänvisades denna motion till statsutskottet.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet herr *Berlins* sistlidne dag väckta och då bordlagda motion, n:o 25, om ändring af § 41 i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet herr *Åkerbergs* under gårdagen bordlagda motion, n:o 26, angående höjning af bränvinstillverkningsskatten.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet den af herr *Cederberg* sistlidne dag väckta och då bordlagda motionen n:o 27, om sådan ändring i lagen för Sveriges riksbank, att bankens rätt att ensam utgifva banksedlar bortfaller.

Föredrogs och hänvisades till lagutskottet den af herr *Cederberg* väckta, under gårdagen bordlagda motionen n:o 28, angående sådan ändring i lagen med vissa bestämmelser om riksbankens sedelutgifningsrätt m. m. den 12 maj 1897, att denna rätt ej förbehålles riksbanken ensam.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet herr *Cederbergs* nästlidne dag bordlagda motion, n:o 29, om ändring i vissa delar af kongl. kungörelsen angående enskilda banker med rätt att utgifva egna banksedlar den 12 juni 1874.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet herr *Cederbergs* sistlidne dag afgifna och då bordlagda motion, n:o 30, om ändring i gällande bestämmelser angående bevillningsavgift af bankbolag med sedelutgifningsrätt.

Herr vice talmannen yttrade, att till behandling af tillfälligt utskott blifvit hänvisade följande motioner:

n:o 2, af herr *Pettersson, Carl*, angående skrifvelse till Konungen i fråga om beredande af nödig sabbatshvila åt tjenstemän och betjente vid postverket m. m.; samt

n:o 6, af herr *von Möller*, angående skrifvelse till Konungen i fråga om ändring i sättet för verkställande af dödsstraff.

På särskilda propositioner beslöts, att dessa motioner skulle fördelas mellan två tillfälliga utskott, hvartera bestående af fem ledamöter med två suppleanter, äfvensom att motionen n:o 2 skulle behandlas af tillfälliga utskottet n:o 1 och motionen n:o 6 af tillfälliga utskottet n:o 2.

På framställning af herr vice talmannen beslöts vidare, att val af ledamöter och suppleanter i dessa utskott skulle företagas vid kammarens sammanträde nästa lördag.

Föredrogs och hänvisades till särskilda utskottet n:o 1 Kongl. Maj:ts denna dag aflemnade nådiga proposition till Riksdagen angående användande af det af 1900 års Riksdag till anskaffning af ny fältartillerimateriel och ammunition afsatta belopp.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kongl. Maj:ts öfriga under sammanträdet aflemnade nådiga propositioner till Riksdagen.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Nordenfalk* under tiden från den 1 till den 19 nästkommande februari.

Justerades sex protokollsutdrag för denna dag.

Kammaren åtskildes kl. 2,46 e. m.

In fidem

A. v. *Krusenstjerna*.

Onsdagen den 30 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 2 e. m.

Justerades protokollen för den 22 och 23 i denna månad.

Upplästes ett inlemnadt läkareintyg af följande lydelse:

Att ledamoten af Riksdagens Första Kammare borgmästaren *O. V. Lundberg* på grund af sjukdom, halsfluss och en bulnad å ett finger, är hindrad att under den närmaste tiden deltaga i Riksdagens förhandlingar, intygar på heder och samvete.

Sala den 28 januari 1901.

Axel Kindeström,
lasarettsläkare.

Anmälles och bordlades

statsutskottets memorial:

n:o 13, med anledning af remiss från Andra Kammaren af en utaf herr G. Lindgren i Islingby m. fl. väckt motion;

n:o 14, med anledning af remiss från Andra Kammaren af en utaf herr J. A. Kinnman väckt motion; och

n:o 15, med anledning af remiss från Andra Kammaren af en utaf herr E. Wavrinsky väckt motion;

bankoutskottets memorial n:o 2, angående beviljande af anslag till utbetalning af ersättning för frigörande af en uti den för riksbankens räkning inköpta s. k. Gjerlingska fastigheten i Karlskrona qvarstående inteckning; äfvensom

lagutskottets utlåtande och memorial:

n:o 1, i anledning af verkställd granskning af justitieombudsmannens embetsförvaltning; och

n:o 2, angående öfverlemnande till särskildt utskott af tvenne till lagutskottet hänvisade motioner.

Företogs val af sju ledamöter i särskilda utskottet n:o 2; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

herr Dickson	med 85 röster,
» Dieden	» 85 »
» Fröberg	» 85 »
» Leman	» 85 »
» Melin	» 85 »
» Sanne	» 85 »
» Åkerman	» 85 »

Företogs val af fyra suppleanter i särskilda utskottet n:o 2; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

friherre De Geer	med 71 röster,
herr Tham, F. A. Sebastian,	» 70 »
» Andersson, A. G.,	» 67 »
» Walin	» 66 »

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Larsson* under 14 dagar från innevarande dag, herr *Sjöcrona* under 8 dagar från och med morgondagen, herr *Sanne* under 10 dagar från sistnämnde dag, herr *af Ekenstam* under tiden från och med den 1 till och med den 15 nästkommande februari, friherre *Alströmer* under 14 dagar från den 1 nästa månad, herr *Dieden* under lika lång tid, räknadt från den 3 nästkommande februari, och herr *Hansson* under tiden från den 1 till den 15 i nästa månad.

Justerades ett protokollsutdrag för denna dag, hvarefter kammaren åtskildes kl. 2,32 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.